

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Łochowski (przewodniczący)

SSN Małgorzata Bednarek (sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

SSN Tomasz Przesławski

SSN Ewa Stefańska

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 17 czerwca 2026 r. w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych

wniosku sędziego Sądu Okręgowego w O. X. Y. o ponowne rozpoznanie wniosku powódki B. R. o wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy Sądu Okręgowego w O., o sygn. VI C 25/24

uchyla postanowienie Sądu Okręgowego w O. z 8 lutego 2024 r., sygn. VI Co 11/24 i odrzuca wniosek powódki o zbadanie spełnienia przez SSO X. Y. wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie VI C 25/24.

UZASADNIENIE

Powódka B. R. po otrzymaniu informacji o składzie rozpoznającym sprawę VI C 25/24 wystąpiła z wnioskiem o stwierdzenie, że SSO X. Y. nie spełnia wymogów niezawisłości i bezstronności, co uzasadnia jego wyłączenie. Uzasadniając swoje stanowisko wskazała, iż powołanie sędziego X. Y. na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego nastąpiło w ramach procedury przed

Krajową Radą Sądownictwa ukształtowaną w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Zdaniem wnioskodawczynie istnieje zatem poważna i istotna wątpliwość czy powołanie to było skuteczne pod względem prawnym, czy też nastąpiło z rażącym naruszeniem przepisu art. 179 Konstytucji. W ocenie wnioskodawczynie powołanie to nie było skuteczne i X. Y. nie jest sędzią. Nadto wnioskodawczynie, powołując się na art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c., wskazała, że sędzia powołany w ww. trybie jest wyłączony z mocy ustawy.

Postanowieniem z 8 lutego 2024 r., VI Co 11/24, Sąd Okręgowy w O. postanowił wyłączyć SSO X. Y. od rozpoznania sprawy. Sąd powołał się na art. 42a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej: „p.u.s.p.”). Natomiast uzasadniając swoją decyzję Sąd Okręgowy, obok wskazania okoliczności nieprzekazania sprawy Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego, na okoliczność wyłączenia sędziego w trybie art. 42a p.u.s.p. przytoczył orzecznictwo Sądu Najwyższego oraz przeanalizował również przebieg postępowania konkursowego na stanowisko sędziego sądu okręgowego, w którym brał udział sędzia X. Y., oraz przebieg jego kariery zawodowej. Analiza ta sama w sobie dała Sądowi podstawy do stwierdzenia, że sędzia nie spełnia, jak to określił Sąd, tzw. „testu niezależności”. Na koniec swojego wyводу stwierdził, że postanowienie to nie podlega doręczeniu sędziemu, którego treść dotyczy.

SSO X. Y. we wniosku o ponowne rozpoznanie wniosku powódki o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i oddalenie wniosku.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Zgodnie z art. 42a § 3 p.u.s.p., dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, na wniosek uprawnionego, o którym mowa w 42a § 6 p.u.s.p., jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub

bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Z kolei, art. 42a § 7 p.u.s.p. stanowi, że wniosek inicjujący test niezawisłości i bezstronności sędziego powinien – pod rygorem jego odrzucenia bez wezwania do usunięcia braków formalnych (art. 42a § 8 p.u.s.p.) – czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto zawierać żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 42a § 3 p.u.s.p. (pkt 1) oraz przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie (pkt 2).

W założeniu zatem ustawodawcy wniosek ma zmierzać do stwierdzenia niespełnienia przez sędziego wymogów (naruszenia standardu) niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie i powinien wskazywać okoliczności, do których odwołuje się art. 42a § 3 p.u.s.p., tj.: 1) towarzyszące powołaniu danego sędziego sądu powszechnego (w szczególności ewentualnych wadliwości procedury nominacyjnej), 2) dotyczące jego postępowania po powołaniu, które może wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia przezeń wymagań niezawisłości i bezstronności, 3) świadczące o tym, że tak ujęty deficyt niezawisłości i bezstronności może oddziaływać na wynik konkretnej sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Brak któregokolwiek z tych trzech elementów musi skutkować uznaniem, że wniosek nie spełnia wymagań określonych w art. 42a § 7 p.u.s.p.

Mając tak zakreślone ramy prawne stwierdzić należy, że treść wniosku powódki nie zawiera drugiego i trzeciego niezbędnego elementu, o którym mowa w art. 42a § 3 p.u.s.p., tj.: wskazania okoliczności dotyczących postępowania sędziego po powołaniu, które mogłyby wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia wymagań niezawisłości i bezstronności, oraz ich powiązania z okolicznościami towarzyszącymi powołaniu danego sędziego sądu powszechnego z możliwością oddziaływania na wynik konkretnej sprawy. Powódka powyższych przesłanek nawet nie wyartykułowała, ograniczając się jedynie do wskazania wątpliwości związanych z prawnym aspektem procedury powołania sędziego oraz odwołując się do wydania orzeczeń w sprawach podobnych dotyczących innych sędziów. Sąd Okręgowy również nie wyjaśnił, jak w

okolicznościach danej sprawy wątpliwości dotyczące powołania sędziego mogą „doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy” (art. 42a § 3 p.u.s.p.). Wniosek powódki był więc dotknięty nieusuwalnym brakiem i podlegał odrzuceniu na podstawie art. 42a § 8 p.u.s.p., czego Sąd Okręgowy nie uczynił. Co więcej, tak sformułowany wniosek rozpoznał merytorycznie.

Z uwagi więc na przedstawioną wyżej argumentację nie ulega wątpliwości, że postanowienie Sądu Okręgowego należało uchylić. Natomiast wniosek powódki podlegał odrzuceniu, gdyż nie spełniał on wymogów prawnych ujętych w art. 42a § 3 p.u.s.p. Stwierdzenie natomiast niedopuszczalności wniosku skutkowało jego odrzuceniem (vide: postanowienie SN z 26 marca 2026 r., III CB 110/26, i powołane tamże orzecznictwo).

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia.

SSN Marcin Łochowski

SSN Małgorzata Bednarek SSN Paweł Czubik

SSN Tomasz Przesławski SSN Ewa Stefańska

[r.g.]